

‘Educatie sleutel tegen Jodenhaat’

Onderwijs is de cruciale schakel in de strijd tegen antisemitisme. Met die boodschap komt opperrabbijn Binyomin Jacobs donderdag naar Leeuwarden voor de onthulling van een Holocaust-monument.

MAARTEN PENNEWAARD

‘Educatie, educatie, educatie’, is volgens Jacobs, het gezicht van Joods Nederland, de sleutel om te voorkomen dat onverdraagzaamheid opnieuw uit de hand loopt. Het monument dat volgende week in Leeuwarden wordt onthuld, vermeldt de namen van alle 544 Joden uit de Friese hoofdstad die in de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen in vernietigingskampen of door ander oorlogsgeweld.

Dat het gedenkteken er komt is een goede zaak, zegt Jacobs. Maar de aanleiding is een drama: „Het is een tragedie, er is niets feestelijks aan zo’n monument.”

De Joodse gemeenschap in Leeuwarden werd keihard getroffen in de oorlog. Van de circa zevenhonderd Joodse mannen, vrouwen en kinderen die in mei 1940 in de stad woonden, waren in mei 1945 nog maar zo’n honderdvijftig in leven. „Je kunt het niet eens decimeren noemen. De gemeenschap is vrijwel volledig weggevaagd”, aldus Jacobs.

Hij ziet een toenemend antisemitisme in de samenleving. Educatie en vorming op school zijn van het grootste belang om die tendens te

Binyomin Jacobs, het gezicht van Joods Nederland. FOTO MARNIX SCHMIDT

keren, vindt hij. Maar ook de overheid heeft een rol, onder andere bij de inburgering van vluchtelingen. Hij wijst op de discussie over Afghaanse vluchtelingen.

„Wij hebben als samenleving de taak die mensen op te vangen. Met bed, brood en bad. Maar we moeten ze óók duidelijk maken wat onze basisnormen zijn. Afghanistan is het meest fanatieke, extremistische moslimland dat er is. Als wij deze mensen opvangen maar niets doen aan die denkbeelden, zijn zij dan schuldig als er iets gebeurt? Neel!”

Jacobs is blij dat bij de onthulling van het namenmonument ook

Opperrabbijn Jacobs onthult monument in Leeuwarden

scholieren zijn betrokken. Leerlingen van christelijk gymnasium Beyers Naudé doken in de levensgeschiedenissen van een aantal Joodse oorlogsslachtoffers.

Maar, zegt Jacobs: „Hoeveel leerlingen hebben hier aan meegedaan en hoeveel zijn er in heel Leeuwar-

den? Deze leerlingen komen van één school, waar zijn de andere?”

Het monument met de namen van alle slachtoffers is een initiatief van journalist en schrijver Auke Zeldenrust en voorzitter Jorrit Volkers van het Bevrijdingsfestival Fryslân. Zeldenrust bracht in zijn boek *De Joodse Bruiloft* de oorlogsgeschiedenis van de uit Leeuwarden gevluchte Barend Boers en Mimi tot leven.

„Eigenlijk wist bijna niemand wat er in Leeuwarden allemaal is gebeurd in de Joodse gemeenschap”, zegt Zeldenrust. Met het boek, de daarop gebaseerde theatervoorstelling en het namenmonument wil hij

‘een brug slaan’ naar nieuwe generaties. „Het waren geen getallen, maar mensen.”

„Het monument is een bescheiden poging iets terug te doen voor de Joodse gemeenschap”, zegt Volkers. „We komen antisemitisme steeds weer tegen. Eigenlijk is het schandalig dat het monument er nu pas komt, maar ik ben heel blij dat we op deze wijze aandacht kunnen geven aan de heel grote groep Joodse mensen uit Leeuwarden die in de oorlog is vermoord.”

sneon&snein: Opperrabbijn Binyomin Jacobs: ‘Wees alert, niet bang’

De ‘never ending story’ van leerwerkbedrijf Empatec

MARIA DEL GROSSO

SNEEK Met twaalf verhoren staat de raadszaal van Súdwest-Fryslân volgende week in het teken van een zwaar onderzoeksmiddel, de raadsenquête naar leerwerkbedrijf Empatec. Andere gemeenten kijken mee.

De laatste jaren stapelden de tegenvallers rond leerwerkbedrijf Empatec zich op. Het bedrijf werkt in opdracht van de gemeenten Súdwest-Fryslân, Harlingen, De Fryske Marren en Waadhoeke, samenwerkend in de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West. Die moest miljoenen bijschieten omdat Empatec acuut in betalingsproblemen verkeerde terwijl daarnaast stap voor stap de gemeentelijke bijdrage per werknemer

omhoog moest van 500 naar 3000 euro.

Hoe kan een bedrijf dat tien jaar geleden nog geprezen werd omdat het zoveel werk uit de markt wist te halen voor de kwetsbare groep werknemers zo afzakken? Dat vragen de gemeenteraden zich af. De antwoorden daarop moeten komen in de vorm van jaarrekeningen, begrotingen en een financieel onderbouwd toekomstplan. Alleen worden deze administratieve handelingen keer op keer uitgesteld. Súdwest-Fryslân wil de onderste steen daarover boven hebben.

„Súdwest-Fryslân kan onderzoeken wat er in het verleden is misgegaan, maar dit is een *never ending story*”, zegt Anita Mast, raadslid van Gemeentebelangen in Waadhoeke. Niettemin heeft zij hoge verwach-

tingen van de enquête. „Er wordt serieus op ingezet. Er kan duidelijk worden wat er misgegaan is.” Aan de andere kant denkt Mast dat het bedrijf zelf ook weet waar de pijn zit.

Juist omdat wel bekend is waar het mis ging in de bedrijfsvoering, met personen en in de aansturing, ging de PvdA in Súdwest-Fryslân niet mee in de enquête. Raadslid Marianne Poelman van de PvdA: „Dat is al in verschillende dure onderzoeken aangetoond. Daarom verwachten wij niets nieuws.”

Poelman vindt dat Empatec meer gebaat is bij rust. „De organisatie heeft al zoveel om de oren gehad. De werknemers zijn onrustig, de leveranciers ook. Door zo’n zwaar middel in te zetten, maak je de Gemeenschappelijke Regeling vleugellam.” De partij heeft dan ook geen leden

Raadsenquête moet duidelijk maken hoe bedrijf zo kon afzakken

afgevaardigd in de onderzoekscommissie. „Dan kan je niet meer objectief blijven, bijvoorbeeld over het toekomstplan.” Wel zullen PvdA-leden de zittingen bijwonen. „Om grip op de kwaliteit van de enquête te houden.”

Ron Leen, raadslid voor de PvdA in Harlingen, noemt de hele gang van zaken rond Empatec „een aanfluiting”. „We staan op afstand en zijn machteloos. Straks schuiven de wethouders de materie weer voor

zich uit en kunnen we voor de verkiezingen niet tot besluiten komen. Dan moet na de verkiezingen alles opnieuw met nieuwe mensen.” Hij wijst erop dat de uitkomsten van de enquête grote gevolgen kunnen hebben voor de aansturing van Empatec. „Ik snap dat Súdwest-Fryslân wil weten wat er de afgelopen jaren mis is gegaan, maar het kan leiden tot onderling gedoe in de Gemeenschappelijke Regeling.”

Die gevolgen ziet Jan van Zanden, fractievoorzitter van het CDA in De Fryske Marren, ook. Hij noemt het onderzoek een aangelegenheid van Súdwest-Fryslân. „Daar staan wij buiten. Maar het kan indirect gevolgen hebben. Dan moeten wij er ook wat van vinden en moeten we er met zijn allen uit zien te komen.”

pagina 28-29